

30

2006 júni

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.683/2005/7. szám

B.-A.-Z. Megyei Bíróság 2.		
Miskolc		
Az ügy száma:	P. 20660/2006	
Érkezett:	2006 JUN 26.	
Pld.	Mell.	db
Érk. módja: postán / gyűjtőládára / személyesen / e-mailen / faxon		
aláírás:		

Handwritten signature

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Farkas Lilla ügyvéd (1093 Budapest, Lónyay u. 34. III/21.) és a Kárpáti, Margitics és Gacsályi Ügyvédi Iroda (1055 Budapest, Stollár Béla út 22.) által képviselt Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyermeknek Alapítvány (1114 Budapest, Bartók B. u. 49.) felperesnek – a Dr. Balatinác Gábor ügyvéd (3530 Miskolc, Hegyesalja u. 5. fsz.1.) által képviselt Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata (3525 Miskolc, Városház tér 8.) alperes ellen egyenlő bánásmód követelménye megsértésének megállapítása iránt indított perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 13.P.21.660/2005/16. számú ítélete ellen a felperes által 20. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés és az alperes által Pf. 3. szám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, megállapítja, hogy az alperes azzal az intézkedésével, hogy az általa fenntartott

- Bulgárföldi Általános és Magyar-angol Két Tanítási Nyelvű Iskolának az Erenyői Általános Iskolával, illetve a Kuti István Általános iskolával;
- Komlóstetői Általános Iskolának a Fazola Henrik Általános Iskolával;
- Selyemréti Általános és Magyar-angol Két Tanítási Nyelvű Iskola és Városi Pedagógiai Intézetnek a József Attila Általános Iskolával

való igazgatási és gazdasági integrációjának 2004. július 1-i időpontjában elmulasztotta a beiskolázási körzet tekintetében való integrációt – s arra csak 2005. augusztus 30-i hatállyal került sor –, megsértette a felperes által képviselt, roma származású tanulók egyenlő bánásmódhoz való jogát.

Kötelezi az alperest, hogy a jelen másodfokú ítélet rendelkező részét a felek megjelölésével juttassa el a Magyar Távirati Irodához.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kimondja, hogy mindkét fokú eljárási költségeiket a felek maguk viselik.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s :

Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése III-76/59.304/2004. számú határozatával igazgatásilag és gazdaságilag 2004. július 1. napjától kezdődően integrálta a Bulgárföldi Általános és Magyar-angol Két Tanítási Nyelvű Iskolához az Erenyői Általános Iskolát és a Kuti István tagiskolát; a Komlóstetői Általános Iskolához a Fazola Henrik Általános Iskolát; a Selyemréti Általános és Magyar-angol Két Tanítási Nyelvű Iskola és Városi Pedagógiai Intézethez a József Attila Általános Iskolát, egyidejűleg az intézmények alapító okiratait is módosította. A beiskolázási körzethatárok az igazgatási összevonásnak megfelelően módosításra nem kerültek.

Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése 2005. május 5. napján IV.118/70.824/2005. számú határozatával ismételtén módosította a nevelési oktatási intézmények alapító okiratait, döntött arról, hogy a székhelyi és a telephelyi iskolák, körzetek között különbséget nem tesz.

A felperes kereseti kérelmében annak megállapítását kérte, hogy az alperes azzal a magatartásával, hogy a III-76/59.304/2004. számú határozatával integrálta igazgatásilag és gazdaságilag 2004. július 4-ével a Bulgárföldi Általános és Magyar-angol Két Tanítási Nyelvű Iskolához az Erenyői Általános Iskolát és a Kuti István tagiskolát, a Komlóstetői Általános Iskolához a Fazola Henrik Általános Iskolát, valamint a Selyemréti Általános és Magyar-angol Két Tanítási Nyelvű Iskola és Városi Pedagógiai Intézethez a József Attila Általános Iskolát úgy, hogy közben a beiskolázási körzethatárokat az igazgatási összevonásnak megfelelően nem módosította, s így a felperes által képviselt cigány, illetve hátrányos helyzetű gyermekeket jogellenesen elkülönítette, illetve a jogellenes elkülönítést fenntartotta, megsértette a felperes által képviselt tanulók, mint társadalmi csoportnak az egyenlő bánásmódhoz való jogát.

Kérte annak megállapítását, hogy az alapító okiratban és a közgyűlési határozatban megjelölttel ellentétben az alperes nem tesz megfelelő és elégséges lépéseket az integráció megvalósítása érdekében és ezzel összehasonlítható helyzetben lévő, ám etnikai származásuk, illetve társadalmi helyzetük alapján különböző gyermekeket a többségi gyermekekkel való összehasonlításban lényegesen nagyobb arányban hátrányos helyzetbe hoz.

Kérte az alperes kötelezését a jogsértés abbahagyására, valamint eltiltani az ilyen és hasonló jellegű jogsértésektől, az alperes arra kötelezését, hogy a 27.480/2003. OM Közleménynek megfelelően járjon el, továbbá a jogsértés elkövetése miatt a Magyar Távirati Irodához eljuttatott közleményben fejezze ki sajnálkozását.

Arra is kérte kötelezni az alperest, hogy a 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 32/E. §-a alapján valósítsák meg a székhelyi és a telephelyi iskolák bevonásával az integrációs felkészítést.

A felperes keresetindítási jogosultságát a 2003. évi CXXV. tv. – a továbbiakban: Ebktv. – 20. § (1) bekezdés c) pontjára alapította.

A felperes arra hivatkozott, hogy az alperes által megvalósított igazgatási és gazdasági integráció nem járt együtt a szakmai integrációval. Az iskolába járó cigány és hátrányos helyzetű gyermekek, mind az oktatásba történő bekapcsolódás feltételei, mind az oktatásra vonatkozó követelmények megállapítása, mind pedig az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele tekintetében hátrányos megkülönböztetést szenvedtek el. Az alperes, amikor igazgatásilag összevonta a perbeli iskolákat, de a beiskolázási körzethatárokat iskolánként elkülönülten fenntartotta, látszólag ugyan megfelelt az egyenlő bánásmód követelményének, ám mulasztásával a tagiskolák cigány tanulóit közvetetten hátrányosan különböztette meg. Ez oda vezetett, hogy a tagiskolákban tanuló cigány gyermekeket jogellenesen különítette el a székhelyi intézményekben tanuló nem cigány gyerekektől. A cigány, illetve a hátrányos helyzetű gyerekeket kétféle hátrány érte: egyrészt a telephelyi iskolákban lényegesen nagyobb arányban találhatók meg, mint a székhelyi iskolákban, másrészt a telephelyi iskolákban az oktatás anyagi- és személyi feltételei alatta maradnak a székhelyi iskolákéban tapasztalhatóknak.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, arra hivatkozott, hogy a felperes nem bizonyította azt, hogy az iskolákban van olyan társadalmi csoport, amelynek érdekében keresetindítási joggal rendelkezne, a kereseti előadás nem alkalmas a hátrányos megkülönböztetés megállapítására még abban az esetben sem, ha bizonyította volna, hogy van olyan csoport, amelynek érdekében keresetindításra jogosult. A kifogásolt önkormányzati határozatot követően újabb közgyűlési határozat született, amely az érintett iskolák alapító okiratát módosította, ennek következtében az intézmények körzete tekintetében megszűnt a formálisan fenntartott székhely és telephely szerinti megkülönböztetés. Az integráció keretében pedig minden jogszabályi kötelezettségét betartotta, annak megvalósítása folyamatosan történik.

A bizonyítási eljárás során az alperes a felperes keresetének alapjául szolgáló szakértői véleménnyel szemben kimunkálta a székhelyi- és a tagiskolákban vezetett szakkörök iskolánkénti bontását, a székhelyi iskolák és a tagiskolák tanulóinak részére szervezett közös kirándulásokat, a székhelyi iskolák és tagiskolák által szervezeten együttesen látogatható közös rendezvényeket, az egyes iskolákban eszközölt fejlesztéseket és az egyes iskolákban nem az adott iskola volt beiskolázási körzetéből érkező tanulók számát.

A felperes a módosító közgyűlési határozattal kapcsolatban arra hivatkozott, hogy az elérni szándékozott célt nem valósíthatta meg, hiszen meghozatalának dátumából következően akkorra már a beiratkozás megtörtént.

Az alperes erre az átmeneti időszakra vonatkozóan a szabad iskolaválasztás lehetőségére hivatkozott, továbbá előadta, hogy nem áll módjában az érintett iskolák vonatkozásában a roma származású gyerekeknek az összes tanulóinak létszámhoz viszonyított arányát meghatározni az 1993. évi LXXVII. tv. 7. § (1) bekezdésében foglalt tilalom miatt.

A felperes álláspontja az volt, hogy az etnikai hovatartozás megvallására ugyan senki sem kényszeríthető, ám a diszkrimináció nem is a megvallott etnikai származáson, hanem a látható és mások által érzékelt etnikai származáson alapul. Nem az önbevalláson, hanem a percepción alapuló jogellenes különbségtételre alapította keresetét, az Ebktv. 19. §-a nemcsak a valós, hanem a vélt etnikai hovatartozás esetén is lehetővé teszi a bizonyítási teher megfordítását. Kifejtette, hogy neki a hátrány és a védett tulajdonság közötti okozati összefüggést nem kell bizonyítania, a törvény 19. §-ának (1) bekezdése értelmében bizonyítási kötelezettség arra vonatkozóan terheli, hogy a jogsérelmet szenvedő személyt vagy csoportot hátrány érte és a jogsérelmet szenvedő személy vagy csoport a jogsértéskor – ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint – rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonsággal.

Az elsőfokú bíróság széles körben lefolytatott bizonyítási eljárást követően ítéletével a felperes keresetét elutasította. Határozatának indokolásában megállapította, hogy az Ebktv. 20. §-ának (1) bekezdése alapján az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt bíróság előtt személyiségi jogi pert, valamint munkaügyi pert indíthat az ügyész, a hatóság, a társadalmi és érdekképviselői szervezet, ha az egyenlő bánásmód követelményének megsértése olyan tulajdonságon alapul, amely az egyes ember személyiségének lényegi vonása és a jogsértés személyek pontosan meg nem határozható nagyobb csoportját érinti. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. tv. – a továbbiakban: Kötv. – 121. § 14) pontja szerint hátrányos helyzetű gyermek, tanuló az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelemben vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak. Ebből következően a felperest a közérdekű igényérvényesítés lehetősége a hátrányos helyzetű gyermekek vonatkozásában nem illeti meg. A hátrányos helyzet ugyanis nem az ember személyiségének lényeges vonása még akkor sem, ha a családi körülmények, illetve a szociális háttér hosszú távon valamilyen formában az ember személyiségére kihatással lehet. Köztudomásúnak tekintette azt, hogy a perrel érintett iskolákba jelenleg és korábban is nagyobb számú roma gyermek folytatta és folytatja tanulmányait. A felperes által csatolt szociológiai felmérések, továbbá az, hogy az alperes az önkormányzati határozatot véleményezésre a kisebbségi cigány önkormányzatnak megküldte, valamint az iskolák pedagógiai programja alapján rögzíthető volt az, hogy az alperes intézkedése nagyobb számú roma gyermeket érint.

Nem osztotta a felperesnek azt az álláspontját, hogy nem kell a felperesnek bizonyítania a hátrány és a védett tulajdonság közötti ok-okozati összefüggést. A törvény 8. §-ának megfogalmazásából egyértelműen megállapítható, hogy a jogszabály hátrányos megkülönböztetésnek az olyan rendelkezést tekinti, amelynek valamilyen, a jogszabályban meghatározott eredménye van. Ebből következően a hátrányos megkülönböztetés csak abban az esetben valósulhat meg, ha egy rendelkezés és a hátrány között okozati összefüggés van. Rögzítette azt is, hogy a jogszabály szövegéből értelemszerűen következik az is, hogy a jogsértés csak aktív tevékenységgel valósítható meg. A Kötv. 37. § (1), 39. § (1) és (2) bekezdéséből levezetett álláspontja az volt, hogy a szakmai

integráció megvalósítása az adott közoktatási intézmény feladata. Az alperes a perbeli iskolák fenntartója, ebbéli minőségében a 102. § (2) bekezdés f) pontja alapján jóváhagyja a közoktatási intézmény szervezeti és működési szabályzatát, minőségirányítási programját, valamint a nevelési-, oktatási intézmény nevelési-, illetve pedagógiai programját, házirendjét, az általános művelődési központ pedagógiai művelődési programját. A jóváhagyást csak akkor tagadhatja meg, ha az nem felel meg a törvényben előírt követelményeknek vagy olyan többletfeladatokat tartalmaz, amelyekhez a feltételek nem biztosítottak és annak megteremtését nem vállalja, illetve nem tartalmazza azokat a feladatokat, amelyeket – a szükséges feltételek biztosítása mellett – meghatározott. Az alperes jogszabályban meghatározott kötelezettségeinek eleget tett, az egyes iskolák pedagógiai programjának jóváhagyását nem tagadhatta meg. A programokban meghatározott célkitűzések nem a roma származású gyermekek elkülönítését, hanem a körülmények ismeretében a későbbi beilleszkedés előmozdítását szolgálták. A beiskolázási körzettel kapcsolatban megállapította, hogy olyan közgyűlési határozat született, amely a beiskolázási körzetet a székhelyi és a tagiskolák között nem különíti el. Az azt megelőző állapot sem ütközött jogszabályba, mert a fenntartó alperes az iskolák befogadóképességéhez képest a beiskolázási körzeteket meghatározhatta.

A felperes arra történő hivatkozását, hogy „a szülők elmondása szerint” a Selyemréti Iskola nem vesz fel gyermekeket a József Attila körzetéből, egyéb bizonyítás hiányában nem tartotta elfogadhatónak.

A két tannyelvű osztályok indítása diszkriminációt nem valósított meg, mert a hátrány csak abban az esetben következne be, ha ezen osztályok létrehozása azt a célt szolgálná, hogy bizonyos társadalmi csoportokat az oktatásból kizárjon.

Összességében az elsőfokú bíróság álláspontja az volt, hogy az alperes azzal, hogy gazdaságilag és igazgatásilag integrálta a perbeli iskolákat, jogsértést nem követett el. A szakmai integráció megvalósítása az egyes oktatási intézmények feladata, az alperes, mint fenntartó a pedagógiai programok jóváhagyását nem tagadhatta meg, mert azok a jogszabályoknak megfeleltek. A felperes az általános megállapításokon túlmenően konkrét bizonyítékkal nem igazolta az alperes olyan tevőleges magatartását, melyből a jogsértés megállapítható lett volna.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezést, az alperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és az alperes kereseti kérelme szerinti marasztalását kérte, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását indítványozta. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság részben helytelenül állapította meg a tényállást, illetve a megállapított tényállásból – eltérő jogi

álláspontja következtében – téves következtetést vont le. A bizonyítási kötelezettség vonatkozásában elfoglalt eltérő álláspontja miatt nem rendelte el a kimentési bizonyítást, ennek hiánya vezetett a kereset elutasításához. Megismételte az elsőfokú eljárásban tett előadását, kiemelve, hogy a Kötv. 90. § (1) bekezdése alapján a közoktatási intézményt fenntartó helyi önkormányzat meghatározza és közzéteszi az óvodák, iskolák működési (felvételi) körzetét. Az e körzetben élő gyerekek, tanulók felvételét az óvoda, iskola nem tagadhatja meg. Ebből következően a 4/A. § értelmében a felvételi körzeteket úgy kell meghatározni, hogy az ne sértse az egyenlő bánásmód követelményét. Miután a körzetből érkező gyermekeket az adott iskolába fel kell venni, kiemelt jelentősége van annak, hogy az önkormányzat hogyan határozza meg a felvételi körzet határait. Amikor az alperes a perbeli iskolák összevonásakor elmulasztotta azok felvételi körzeteit is összevonni, illetve amikor 2005-ben a körzeteket a beiskolázás lezárulását követően, nyilvános közzététel nélkül vonta össze, akkor ezzel megakadályozta az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését. A telephelyi iskolákban tanulók automatikusan nem nyerhettek fel-, illetve átvételt az ugyanazon intézmény más felvételi körzethatárok között működő székhelyi iskoláiba, s az intézmények nem kezdhették meg a szakmai integrációt. Ebben a körben releváns, hogy valamennyi telephelyi iskola többségében cigány-, illetve hátrányos helyzetű gyermekeket oktat. A körzethatár összevonásának elmulasztásával kapcsolatban az alperesnek kellett volna bizonyítania, hogy korábban nem állt módjában a körzethatár módosítás, a képességekkel összefüggő érvei az alperesnek akkor lennének elfogadhatóak, ha azt bizonyította volna, hogy a telephelyi iskolák beiskolázási körzethatárain belül élő gyermekek képtelenek arra, hogy tehetség-gondozásban vegyenek részt. Fenntartotta az elsőfokú eljárásban is előadott azon álláspontját, hogy az Ebktv. 19. §-a értelmében a Pp. általános szabályaitól eltérő a bizonyítási kötelezettség megoszlása az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásokban. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási szabályokat úgy alkalmazta, mintha a kereset kártérítési felelősség megállapítására irányult volna, kifogásolta azt az ítéleti megállapítást, hogy a diszkrimináció csak aktív jogsértéssel valósítható meg. Hivatkozott arra is, hogy a Kötv. 121. § 14) pontjában foglalt hátrányos helyzet alkalmas arra, hogy az ember lényegi, személyiségi vonásának minősüljön az Ebktv. alkalmazása szempontjából. Indítványozta a TV2 Aktív című műsora által készített 2006. április 28-án sugárzott adás videofelvételének a fellebbezési tárgyaláson történő megtekintését, annak bizonyítására, hogy egyes iskolákban nem tudtak arról, hogy időközben megváltoztatták a körzethatárokat, a felvételi rendszer továbbra is a korábbi beiskolázási rend szerint működik.

Az alperes csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása 9. oldala második bekezdésében foglaltak, nevezetesen: „misperint köztudomású lenne, hogy ... a perrel érintett iskolákba jelenleg és korábban is nagyobb számú roma gyerek folytatta és folytatja tanulmányait” megállapítás mellőzését kérte. Arra hivatkozott, hogy a bíróság nem adott számot arról, hogy a szegregációt illetően a köztudomású jelleget mi valószínűsíti, milyen tény vagy körülmény teszi nyilvánvalóvá. Ellentmondásos az ítélet indokolásának ez a

része, mert a köztudomás mellett egyidejűleg azt is rögzítette, hogy a felperes ebben a vonatkozásban bizonyítási kötelezettségének eleget tett.

Fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte, álláspontja az volt, hogy – a csatlakozó fellebbezéssel érintett indokolást ide nem értve – az elsőfokú bíróság a jogszabályoknak megfelelő ítéletet hozott. Hivatkozott arra, hogy a pedagógiai programok vonatkozásában a felperes az alperes személyét helytelenül jelölte meg, mert ezzel kapcsolatos kereseti kérelme az integrációban részt vett iskolákra, mint önálló jogi személyekre X vonatkoztatható.

A felperes a csatlakozó fellebbezéssel szemben ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte.

A keresetet elutasító ítélet ellen előterjesztett felperesi fellebbezés az alábbiak szerint részben alapos, az indokolási rész ellen előterjesztett alperesi csatlakozó fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a kereset elbírálásához szükséges körben a tényállást feltárta. Az e tényállásra alapított döntését részletesen, a jogértelmezés folyamatára is kiterjedően megindokolta. Az elsőfokú bíróság következtetései egy részével az ítélet tábla egyetértett.

Helyesen döntött az elsőfokú bíróság, amikor kizárólag a roma származású gyermekek tekintetében vizsgálta a jogsérelem bekövetkezésének lehetőségét, míg az általában hátrányos helyzetűnek jelölt gyermekek vonatkozásában arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperest a közérdekű igényérvényesítés lehetősége nem illeti meg. E kérdéssel kapcsolatban az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása annyiban szorul kiegészítésre, hogy bár az Ebktv. 8. §-a a hátrányos megkülönböztetésnek kitett csoportok felsorolásában a t) pont alatt megjelöli az egyéb helyzete, tulajdonsága vagy jellemzője miatt azonos csoportba sorolható személyeket, ebből nem következik, hogy a jogalkotó bármilyen, akár különböző tulajdonságok miatt hátrányosnak ítélt személyek azonos csoporthoz tartozását ismerné el. Az ítélet tábla álláspontja szerint a külön nem nevesített hátrányos helyzetet igényérvényesítés esetén definiálni szükséges. Ellenkező jogértelmezés ahhoz a nem kívánt következményhez vezetne, hogy éppen a sérelmezett intézkedéssel, magatartással kiváltott hátrány lenne az, amire hivatkozhatna egy-egy „csoport”, azaz felcserélődne az ok és az okozat. Nyilvánvaló, hogy ez ellenkezne a törvény céljával. Az adott esetben a felperes a nem roma származású gyermekek esetében nem jelölt meg egyértelműen olyan tulajdonságot, amelyből következtetni lehetett volna a sérelmezett intézkedés előtt is fennállott hátrányos helyzetre. Ezért nem sértett törvényt az elsőfokú bíróság, amikor kizárólag a roma származású gyermekek tekintetében bocsátkozott a kereset érdemi vizsgálatába.

Az elsőfokú bíróságnak az alperesi csatlakozó fellebbezéssel támadott okfejtése is helytálló. A helyi körülményeket nyilván jól ismerő elsőfokú bíróság kellő alappal tekintette köztudomásúnak azt a tényt, hogy a perrel érintett iskolák

→ Seulem
p, pouta
kon
his.
helyzet
= köztu
12/1/4.

egyik része olyan, amelyben viszonylag **nagyobb** számú roma gyermek tanul. Ezt a vélekedést egyébként a köztudomás **mellett az elsőfokú bíróság által felsorolt (közvetett) bizonyítékok is kellően alátámasztották.**

Miután bizonyítottnak fogadta el az elszenvedett hátrányt, valamint a hátrányos megkülönböztetés kiváltására alkalmas tulajdonságot, az elsőfokú bíróság az Ebktv. 19. §-ának téves értelmezésével jutott arra a következtetésre, hogy a felperesnek az említett két feltétel bizonyítottsága mellett a kettő közötti okozati összefüggést is bizonyítania kellene. Önmagában helyes ugyan az az álláspont, mely szerint a jogvédelem indokoltága önmagában is feltételezi az oksági kapcsolatot, a jogalkotó azonban e kérdés vizsgálatánál a bizonyítás terhé megfordította. Az Ebktv. 19. §-ának (1) bekezdése szerint az igényérvényesítésre jogosultnak valóban csak az elszenvedett hátrány tényét, valamint a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonság meglétét kell bizonyítania, a továbbiakban az okozati összefüggés kérdése a hivatkozott törvényhely (2) bekezdésében meghatározott kimentéssel tisztázható. Amennyiben ugyanis a másik félnek sikerül bizonyítania, hogy az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani az egyenlő bánásmód követelményét, mert eljárásának más, az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka volt, a jogvédelemhez szükséges okozati összefüggés nem fogadható el bizonyítottnak. Egy adott ügyben hasonló jogértelmezéssel jutott a Legfelsőbb Bíróság olyan következtetésre, hogy azonos személyek között két különböző alkalommal keletkezett konfliktus eltérően ítéendő meg, mivel az egyik esetben fennforgott, a másik esetben hiányzott az említett ésszerű indok (Pfv.IV.20.323/2006/6.). Ahhoz tehát, hogy a felperes ne hivatkozhasson kellő alappal a bizonyított hátrány és a bizonyítottnak elfogadott tulajdonság közötti okozati összefüggésre, az alperesnek kellett volna bizonyítania, hogy az igazgatási-, gazdasági integráció, illetve az integrált iskolák körzethatárainak megszüntetése közötti időbeli eltolódásnak más, ésszerű indoka volt. Mivel azonban – jogi álláspontjára tekintettel – meg sem kísérelte az utóbbi kimentési ok bizonyítását, az elsőfokú bíróság akkor járt volna el helyesen, ha a felperes jogvédelemre vonatkozó igényét – a most vizsgált kérdés szempontjából – alaposnak ismeri el.

Az ítélet magáévá tette az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját is, hogy az eljárás anyagából nem lehet következtetni az alperesnek olyan intézkedésére vagy magatartására, amely a roma gyerekeknek egy korábbi helyzethez képest megvalósított aktív elkülönítésére irányult volna. Ilyen intézkedésre a felperes maga sem hivatkozott, hanem azt sérelmezte, hogy az alperes a tagiskolák szervezeti beolvasztásával egyidejűleg nem változtatott a beiskolázási körzethatárokon, tehát fenntartott egy korábban kialakított szervezetet, s e szervezetben a roma tanulók hátrányos megkülönböztetést szenvedtek el. Az Ebktv. 7-10. §-ainak szóhasználata valóban alátámasztani látszik az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, mely szerint csak „aktív” magatartás alkalmas a jogvédelmet igénylő sérelem előidézésére. A törvény III. fejezete azonban éppen az oktatás és a képzés területén ír elő olyan szabályt, amely alapján az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti az is, ha a szakmai szabályoknak meg nem felelő oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása állapítható meg (Ebktv. 27. §-a (3) bekezdésének b) pontja). Adott

holha a b) pontot
1. fős és
képp el?

esetben tehát egy hátrányt kiváltó állapot minden aktivitást nélkülöző fenntartása is megvalósíthatja a jogsértést. Ezzel ellenkező jogértelmezés mellett eselnének a jogvédelemtől azok a tanulók vagy tanulói csoportok, amelyek egy korábban, spontán kialakult, de idővel szakmailag már nem indokolható helyzetben szenvednek hátrányos megkülönböztetést.

Fentiek alapján az alperes terhén a mulasztással megvalósított jogsértés megállapítható volt, az ítéletábra tehát a felperesnek a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének a) pontjára alapított kereseti kérelmét alaposnak találta.

A most hivatkozott törvényhely c) pontja szerint a sérelmet elszenvedő fél a jogsértés megtörténtének megállapításán túl követelheti, hogy a jogsértő nyilatkozattal vagy más megfelelő módon adjon elégtételt és hogy szükség esetén a jogsértő részéről vagy költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak. Ez utóbbi rendelkezésre alapítottan a felperes azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest, hogy a jogsértés elkövetése miatt a Magyar Távirati Irodához eljuttatott közleményben fejezze ki sajnálkozását. A kialakult és állandónak mondható bírói gyakorlat szerint, ha a bíróság az elégtétel adására irányuló kereseti kérelmet alaposnak találja, nincs kötve az elégtétel módjának az igénylő által történt megjelöléséhez, azt a jogsértés jellegéhez, súlyához és egyéb körülményeihez igazodóan szabadon meghatározhatja. Az ítéletábra ezúttal figyelemmel volt a kereset közérdekű jellegére, másrészt arra, hogy a sérelmes állapot átmeneti volt, s azt az alperes még a keresetindítás előtt megszüntette. Ezért a bocsánatkéréssel egyenértékű nyilatkozatra történő kötelezés helyett – nagyobb jelentőséget tulajdonítva a nyilvánosságnak – a rendelkező rész szerinti módját határozta meg az elégtétel adásának.

Összességében az ítéletábra az eredeti kereseti kérelemben 1. és 4. sorszámokkal jelölt igények körében az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alkalmazásával részben megváltoztatta. Nem talált ugyanakkor alapot az 2., 3. és 5. sorszámokkal jelölt kérelmek tekintetében az ítélet megváltoztatására.

Nem állapíthatta meg az ítéletábra azt, hogy az alapító okiratban és a közgyűlési határozatban megjelölttel ellentétben az alperes nem tesz lépéseket az integráció megvalósítása érdekében. Ez a tényállítás a sommás megfogalmazás miatt csakis úgy értelmezhető, hogy az alperes egyáltalán nem tesz lépéseket az integráció megvalósítása érdekében, márpedig a feltárt tényállás szerint ennek éppen az ellenkezője igaz. Az alperes tett ilyen lépéseket, azok legfeljebb hatásukban és időbeliségükben kifogásolhatók.

A Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerint a sérelmet szenvedett fél követelheti a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől. A felperes 3. sorszámokkal jelölve igényt támasztott e szankció alkalmazására is. Az ítéletábra nem találta törvénysértőnek, hogy az elsőfokú bíróság – bár más indokkal – ezt a kereseti kérelmet elutasította. A jogsértő állapot már a keresetindítás idején sem állt fenn, hiszen az alperes a szóban

forgó három székhelyi iskolán belül a körzethatárokat megszüntette, ezért értelmetlen lett volna arra kötelezni, hogy a jogsértést hagyja abba. A további jogsértéstől való eltiltáshoz pedig az ítéletablának alapos okkal kellett volna azt feltételezni, hogy az alperes más iskolák esetében is az integráció felperes által sérelmezett módját fogja megvalósítani.

A felperes 5. sorszámmal jelölve arra kérte kötelezni az alperest, „hogy a 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 39/E. §-a alapján valósítsák meg a székhelyi és telephelyi iskolák bevonásával az integrációs felkészítést”. Az ekként előterjesztett kérelem nem volt azonosítható a Ptk. 84. §-ában felsorolt szankciók egyikével sem. Ezzel az igénnyel kapcsolatban kellő alappal hivatkozott az alperes arra, hogy egy esetleges ítélet ilyen rendelkezése a teljesítést illetően ellenőrizhetetlen, ugyanakkor végrehajthatatlan lenne. A marasztalási igény kötelezettként jelöli meg közvetve a telephelyi iskolákat is, akik pedig a jelen perben félként nem vettek részt. Megjegyzi azt is az ítéletábla, hogy a felperes utóbbi követelése közjogi tartalmú, annak teljesítésére a polgári jog eszköztárára nem alkalmas.

Az ítéletábla ezért a most tárgyalat részében helyben hagyta az elsőfokú ítéletet.

A fellebbezési tárgyalás előtt a felperes bejelentette, hogy video-felvételt készített a TV2 műsorában közvetített riportról, mely az alperes intézkedéseivel és így a jelen ügygel is összefügg. Kérte annak lehetővé tételét, hogy a másodfokú tárgyaláson a felvétel lejátszásra kerüljön. A tárgyaláson tett nyilatkozataiból azonban az ítéletábla arra következtetett, hogy a riport az elsőfokú eljárást követően keletkezett fejleményekről szól, így a jelen másodfokú eljárásban az, mint bizonyíték nem használható fel. Ezért mellőzte a video-felvétel lejátszásának elrendelését.

Az alperes mellőzni kérte másodfokú perköltségeinek a felperes terhén történő megállapítását, a felperes pernyertességének aránya az előterjesztett kereseti kérelmek mennyiségét tekintve kisebb, viszont – eltérően az alperestől – már az elsőfokú eljárásban is jogi képviselővel járt el. Az ítéletábla erre tekintettel alkalmazhatónak találta a Pp. 81. §-ának (1) bekezdését és ennek megfelelően határozott a perköltség viseléséről a rendelkező rész szerint.

Az ügy tárgyára tekintettel a feleket az 1990. évi XCIII. tv. 62. §-a (1) bekezdésének f) pontja értelmében illeték-feljegyzési jog illette meg, a feljegyzett illeték megtérítéséről azonban nem kellett rendelkezni, mert a hivatkozott törvény 5. §-a (1) bekezdésének b), illetve f) pontja szerint a felek személyes illetékmentességet élveznek.

D e b r e c e n, 2006. június 9. napján

Dr. Urhegyi Béla sk. a tanács elnöke, Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. előadó bíró, Dr. Pataki Istvánné sk. bíró

A kiadmány hiteléül:

- kiadó -

